

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Udvalget vedrørende Grønlandske Forhold,
Christiansborg
1216 København K

Dato: 12. januar 2009
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Randi Graabek
Sagsnr.: 2009-792-0776
Dok.: RAJ40853

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 10 (Alm. del), som Folketingets Udvalg vedrørende Grønlandske Forhold har stillet til justitsministeren den 23. december 2008. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Juliane Henningsen (IA).

Brian Mikkelsen

/

Lars Hjortnæs

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 10 fra Folketingets Udvalg vedrørende Grønlandske Forhold (Alm. del):

”Ministeren bedes oplyse, hvilke særlige omstændigheder der ifølge retsplejelovens § 768a skal foreligge for at varetægtsfængsling af unge under 18 år forlænges ud over otte måneder. Spørgsmålet skal ses i lyset af sagen om en 15-årig grønlandsk ung mand, der blev anholdt i Grønland den 13. september 2007 sigtet for voldtægt og drab på en 85-årig kvinde i Aalborg, som nu har siddet varetægtsfængslet i 15 måneder.”

Svar:

Justitsministeriet finder af principielle grunde ikke at burde udtale sig om den konkrete straffesag, der er nævnt i spørgsmålet, og som verserer ved domstolene.

Justitsministeriet kan mere generelt oplyse, at retsplejelovens § 768 a, stk. 2, indeholder frister for varigheden af varetægtsfængslinger af personer under 18 år. Fristens længde afhænger af strafferammen for den lovovertrædelse, som sigtelsen angår. Hvis strafferammen er til og med 6 års fængsel, er fristen som udgangspunkt 4 måneder, hvis sigtede er under 18 år, og hvis strafferammen er på mere end 6 års fængsel (som f.eks. i sager om drab, jf. straffelovens § 237, og voldtægt, jf. straffelovens § 216), er fristen som udgangspunkt 8 måneder. Hvis sigtede er 18 år eller derover, er fristerne henholdsvis 6 måneder og 1 år. Fristerne for varetægtsfængsling af sigtede under 18 år kan alene fraviges, hvis retten finder, at der foreligger helt særlige omstændigheder. Hvis sigtede er 18 år eller derover, kan fristerne fraviges, hvis der foreligger særlige omstændigheder. Dette er udtryk for, at varetægtsfængsling efter udløbet af de nævnte frister bør kræve en særlig begrundelse.

Som der nærmere er redegjort for i bestemmelsens forarbejder, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, s. 2952 (lovforslag nr. L 78), beror det både for så vidt angår sigtede under og over 18 år i hvert enkelt tilfælde på en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder, om der er grundlag for at fravige fristerne for varetægtsfængslingens varighed. Ved rettens vurdering heraf må der bl.a. tages udgangspunkt i den anvendte fængslingsgrund.

De hensyn, der begrundet varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1 (unddragelsesfare), og § 762, stk. 1, nr. 2 (gentagelsesfare),

vil normalt være ved, indtil sagen er afsluttet. Det samme kan være tilfældet ved retshåndhævelsesarrest efter retsplejelovens § 762, stk. 2. Hensynet til retshåndhævelsen vil dog kunne svækkes, efterhånden som tiden går, og retten må derfor løbende vurdere, om der fortsat er grundlag for fængsling.

Ved varetægtsfængsling efter disse fængslingsgrunde indebærer kravet om særlige omstændigheder, at der må foretages en samlet vurdering med udgangspunkt i en skærpet vurdering dels med hensyn til de omstændigheder, der er omtalt i retsplejelovens § 768 (dvs. navnlig om efterforskningen fremmes med tilstrækkelig hurtighed), dels med hensyn til nødvendigheden af at opretholde fængslingen efter den anvendte fængslingsgrund.

Retten må i den forbindelse være særlig opmærksom på proportionalitetskravet efter retsplejelovens § 762, stk. 3 (hvorefter varetægtsfængsling ikke (længere) kan anvendes, hvis frihedsberøvelsen vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af sigtedes forhold, sagens betydning og den retsfølge, som kan ventes, hvis sigtede findes skyldig), og navnlig ved fængsling efter § 762, stk. 1, nr. 1, om unddragelsesfare på muligheden for at anvende fængslingsurrogater efter § 765, f.eks. deponering af pas hos politiet.

Ved varetægtsfængsling efter § 762, stk. 1, nr. 3, om risiko for modvirkning af forfølgningen (såkaldt kollusionsfare) bygger kravet om særlige omstændigheder i princippet på de samme hensyn, men der kan her gøre sig særlige forhold gældende, fordi denne fængslingsgrund er nært knyttet til forløbet af efterforskningen, undersøgelsen og bevissikringen i sagen. Er efterforskningen afsluttet ved udløbet af fristen for varetægtsfængsling, bør der således efter forarbejderne foreligge en betydelig risiko for kollusion af afgørende betydning for forfølgningen eller væsentlige hensyn til beskyttelse af vidner eller andre, for at der kan ske fortsat varetægtsfængsling.

Det er også ved fængsling efter § 762, stk. 1, nr. 3, centralt for vurderingen, om efterforskningen mv. fremmes med den fornødne hurtighed (jf. retsplejelovens § 768). Det må endvidere bl.a. tillægges vægt, om der gennem anteciperet bevisoptagelse (dvs. bevisoptagelse inden selve hovedforhandlingen) er mulighed for en bevissikring, der kan bringe grundlaget for varetægtsfængsling (kollusionsfaren) til ophør.

I alle tilfælde vil den kriminalitet, som sigtelsen angår, spille en betydelig rolle i vurderingen, således at fortsat varetægtsfængsling efter fristens udløb især kan komme på tale i alvorlige straffesager, dvs. i sager om alvorlig, personfarlig kriminalitet samt andre sager af særlig samfundsmæssig betydning, hvor den forventede straf vil være på flere års fængsel. Ved vurderingen af spørgsmålet om fængslingens opretholdelse ved den mest alvorlige kriminalitet, f.eks. i drabssager, de alvorligste narkotikasager mv., vil således selve den grove kriminalitets karakter indgå i vurderingen af, om varetægtsfængslingen kan fortsætte ud over fristerne. Navnlig i tilfælde, hvor tiltale er rejst, og hvor der foreligger en mistanke af betydelig styrke, vil kriminalitetens karakter af en meget alvorlig forbrydelse kunne indgå som et væsentligt hensyn, der kan bevirke, at der må anses for at foreligge særlige omstændigheder, som kan begrunde fortsat fængsling ud over fristen.

Særligt med hensyn til fortsat varetægtsfængsling af sigtede under 18 år ud over fristerne bemærkes, at dette som udgangspunkt beror på en konkret afvejning af de samme hensyn, som er anført ovenfor, men at vurderingen er yderligere skærpet, idet der som nævnt skal foreligge helt særlige omstændigheder. Også i disse tilfælde må karakteren af kriminaliteten tillægges betydelig vægt, således at fortsat fængsling efter fristens udløb især kan komme på tale i meget alvorlige straffesager.